

33 χρόνια μετά την αεροπορική τραγωδία στο Μεταξά

23 Νοεμβρίου 1976...

Του Σωκράτη Μουτίδη

Αναδημοσίευση από το [Omikron magazine](#) - 07 Σεπτεμβρίου 2008

Το δικινητήριο αεροσκάφος της Ολυμπιακής Αεροπορίας τύπου YS-11A με στοιχεία νηολογίου SX-BBR και όνομα «Νήσος Μήλος» απογειώνεται στις 08:35, ώρα τοπική, από το αεροδρόμιο του Ελληνικού. Τελικός του προορισμός είναι το αεροδρόμιο Φίλιππος της Κοζάνης με ενδιάμεσο σταθμό τη Λάρισα. Στο πιλοτήριο του καινούργιου αεροσκάφους (παραλήφθηκε το 1971 από την Ολυμπιακή) ο έμπειρος κυβερνήτης και πρώην ιπτάμενος της πολεμικής αεροπορίας Κωνσταντίνος Σκιαδάς και συγκυβερνήτης ο Νικόλαος Τάρναρης. Μαζί τους στην καμπίνα επιβατών πετούν οι ιπτάμενοι συνοδοί Σταματία Σταθοπούλου και Γεωργία Τσουκαντά, οι οποίες είχαν ήδη ξεκινήσει να ετοιμάζουν το πρωινό, μόλις το αεροσκάφος οριζοντίωσε στα 10.000 πόδια.

Οι χειριστές είχαν ενημερωθεί από την επιμελητεία των πτήσεων της Ολυμπιακής κατά την πρωινή ενημέρωση ότι στη Λάρισα και στην Κοζάνη οι νεφώσεις εκείνο το πρωινό είχαν την «τιμητική» τους και πως η θερμοκρασία στην Κοζάνη ήταν κοντά στους 50C, δηλαδή «σε φυσιολογικά για την εποχή επίπεδα». Δύο λεπτά πριν τις 9 το πρωί, το πλήρωμα επικοινωνεί με τον πύργο ελέγχου της Λάρισας και ζητά πλήρες μετεωρολογικό δελτίο τόσο για τη Λάρισα όσο και για την Κοζάνη: **«Λάρισα καλημέρα, η Ολυμπιακή 830, επίπεδο πτήσεως 100, αναφέρατε καιρικές συνθήκες ...Ολυμπιακή 830 καλημέρα, καιρός νεφελώδης, νέφη στα 4/8, ορατότητα 150 μέτρα, άπνοια, βαρομετρική πίεση 29,63, η θερμοκρασία στο έδαφος στους 80C, αναμείνατε για το μετεωρολογικό της Κοζάνης ...Ελήφθη η Ολυμπιακή 830 κατερχόμενοι για τα 8000 και εν συνεχεία για τα 6000, η βάση των νεφών άνω των 10.000 ποδών».** Το έμπειρο πλήρωμα καταλαβαίνει γρήγορα ότι έτσι όπως ήταν τα πράγματα, η προσγείωση στο αεροδρόμιο της Λάρισας θα ήταν από δύσκολη έως αδύνατη, αλλά παρ όλα αυτά συνεχίζει την προσέγγιση εξ όψεως λόγω καιρού και αν τα πράγματα ήταν καλύτερα σε περίπου 25 λεπτά που θα έφτανε εκεί, θα επιχειρούσε προσγείωση.

Στις 09:07 η Λάρισα μεταβιβάζει το δελτίο καιρού του αεροδρομίου της Κοζάνης: **«Ολυμπιακή 830 ο καιρός στην Κοζάνη νεφοσκεπής 8/8 AC8000 πόδια, 6-8 SCU 3500 πόδια, 2/8 ST 1500 πόδια, θερμοκρασία εδάφους 60C, βαρομετρική 29,62 ορατότητα 8 – 10 χιλιόμετρα, άνεμος 10 κόμβοι ...Ευχαριστούμε Λάρισα, ελήφθη ο καιρός από Ολυμπιακή 830, να διαβιβασθεί στην Κοζάνη ότι συνεχίζουμε για εκεί»** απαντά το πλήρωμα από το YS-11A, το οποίο εκείνη την ώρα βρισκόταν πάνω από τον ραδιοφάρο της Αγχιάλου και σε 15 λεπτά θα έφθανε στην Λάρισα. Στις 09:18 το αεροσκάφος περνά κοντά από το αεροδρόμιο της Λάρισας και δυο λεπτά αργότερα, αναφέρει πως βρίσκεται 10 μίλια βόρεια της Λάρισας και πως γυρίζει στη συχνότητα της Κοζάνης: **«Φίλιππε καλημέρα η Ολυμπιακή 830. Διαβιβάστε το μετεωρολογικό ...Ολυμπιακή 830 καλημέρα σας, 2/8 ST 1500 πόδια, 7/8 SCU 3500 πόδια, 8/8 AST 8000 πόδια, θερμοκρασία εδάφους 60C, άνεμος 10 κόμβοι».** Το πλήρωμα ζητά να επαναλάβει η Κοζάνη το μετεωρολογικό δελτίο κάτι που ο «Φίλιππος» κάνει ένα λεπτό αργότερα. Το μετεωρολογικό δεν τους λέει πολλά πράγματα, το πλήρωμα του BBR ασφυκτιά μέσα στη «σούπα», πνίγεται στα 6.000 πόδια... θεωρούν ότι η μόνη διέξοδος είναι στα χαμηλότερα... αρχίζουν κάθοδο για τα 3.500 πόδια, κάπου για να βρουν ένα σημάδι...

Δυστυχώς, οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν σε όλη την περιοχή του όρους Μεταξά δεν βοηθούν. Η πυκνή νέφωση που έχει σκεπάσει την περιοχή του Σαρανταπόρου, δεν αφήνει να φανούν οι παγίδες που κρύβονται στα υψώματα που σφίγγουν τον κλοιό γύρω από το YS-11A της Ολυμπιακής. Το έμπειρο πλήρωμα κρίνει ότι δεν μπορεί να συνεχίσει για Κοζάνη. Αντιλαμβάνεται τον κίνδυνο, στρίβει δεξιά 180 μοίρες και συνεχίζει για δύο λεπτά μια πορεία μεταξύ 214 και 233 μοιρών με ταυτόχρονη άνοδο στο ύψος των 4.500 ποδών. Το βαρύ πέπλο της νέφωσης, δεν λέει να σχιστεί. Αδιέξοδο παντού... Αποφασίζουν ταχεία κάθοδο με βαθμό 1.100 ποδών και οριζοντιώνουν στα 3.880 πόδια. Μένουν εκεί για μόλις 45 δευτερόλεπτα, το πλήρωμα βλέπει από ένα τυχαίο σκίσιμο της ομίχλης ένα διαφορετικό χρώμα από αυτό των νεφών. Η εικόνα στα μάτια του έμπειρου κυβερνήτη δεν είναι άγνωστη, είναι όμως η τελευταία. «Τράβα Νίκο, τράβα να βγούμε...», ίσως ήταν τα τελευταία λόγια προς τον συνάδελφό του. Ενστικτωδώς κολλούν και οι δυο το χειριστήριο στην κοιλιά τους, τραβούν με όση δύναμη έχουν και το «Romeo» σηκώνει μούρη απότομα. Η στάση του αυτή κρατά μόλις 12 δευτερόλεπτα και συνοδεύεται από έντονες ταλαντεύσεις και κραδασμούς. Απώλεια στήριξης; Έτσι φαίνεται να συνεχίζει να ανεβαίνει παράλληλα με την πλαγιά. Στις 09.37 δεν μπορεί πια. Η κοιλιά του «Νήσος Μήλος» γλύφει την πλαγιά του Μεταξά, το αεροπλάνο γλιστρά, αναπηδά και σχεδόν εφαιπτόμενο με το έδαφος συντρίβεται φλεγόμενο σε απόσταση 250 μέτρων από το σημείο της πρώτης επαφής και σε υψόμετρο 4190 ποδών.

Τα τηλέφωνα παίρνουν φωτιά λίγα λεπτά αργότερα, όταν η Κοζάνη και η Λάρισα αδυνατούν να επικοινωνήσουν πλέον με το SX-BBR. Μόλις δίδεται το σήμα ότι το αεροσκάφος εξαφανίστηκε και πιθανότατα να έχει καταπέσει σε μια από τις ορεινές περιοχές του Σαρανταπόρου και του Μεταξά, σημαίνει συναγερμός. Η αστυνομία ειδοποιεί την κοινότητα του χωριού Μεταξά ότι χάθηκε το αεροπλάνο της Ολυμπιακής. Την ώρα εκείνη το χωριό ήταν καλυμμένο από την πυκνή ομίχλη, το ψιλόβροχο σε συνδυασμό με την υγρασία τρυπούσαν το κόκαλο και η θερμοκρασία βρισκόταν σταθερά κάτω από 5 βαθμούς με το βορρά να φυσά. Ο γραμματέας του χωριού βγαίνει τρέχοντας από το κοινοτικό κατάστημα στην πλατεία και ενημερώνει όλους όσοι βρίσκονταν εκείνη τη στιγμή στο καφενείο. Μεταξύ αυτών και ο Γιάννης Γκουζιώτης, 78 χρονών σήμερα, και ο δόκιμος τότε ιερέας Κωνσταντίνος Παπαγιάννης.

Ο κ. Γκουζιώτης εργαζόταν τότε σε ένα λατομείο, το οποίο λόγω των κακών καιρικών συνθηκών που επικρατούσαν εκείνη την ημέρα, έμεινε κλειστό. «Ήμασταν στο καφενείο στην πλατεία και μόλις μας ενημέρωσε ο γραμματέας μαζευτήκαμε 11 νομίζω άτομα και με ένα αγροτικό ξεκινήσαμε να βρούμε που έπεσε το αεροπλάνο. Την περιοχή εγώ την ήξερα καλά γιατί τέσσερα χρόνια έκανα φύλακας στη βάση του ΟΤΕ που βρίσκεται στην κορυφή και ξέραμε καλά που πηγαίναμε» μας λέει μετά από 33 χρόνια ο κ. Γκουζιώτης. Έχει χρόνια να μιλήσει για το αεροπορικό δυστύχημα και να επαναφέρει στη μνήμη του τις δραματικές εικόνες που αντίκρισε. Είχε περάσει μισή ώρα από την πτώση του αεροσκάφους και το αγροτικό με τους έντεκα κατοίκους του χωριού Μεταξά κινούνταν μέσα στην πυκνή ομίχλη επάνω στον κακοτράχαλο ορεινό δρόμο, που οδηγούσε στην τηλεπικοινωνιακή βάση του ΟΤΕ. Ξαφνικά, μέσα στη μονοτονία του γκρίζου, είδαν λευκά χαρτιά να ανεμίζουν δεξιά και αριστερά. «Εδώ είναι, εδώ είναι» φώναξε ο Γιάννης Γκουζιώτης και χτύπησε την οροφή του αγροτικού για να σταματήσει ο οδηγός. «Είσαι σίγουρος;» τον ρώτησε ο εδω και πολλά χρόνια πλέον ιερέας του Μεταξά Κωνσταντίνος Παπαγιάννης. «Εδώ έπεσε, δεν βλέπετε τα χαρτιά;» συνέχισε ο Γιάννης Γκουζιώτης και οι άνδρες κατέβηκαν από το αγροτικό και χωρίστηκαν σε δυο ομάδες για να συνεχίσουν την έρευνα. Ο κ. Γκουζιώτης με κάποιους κατοίκους ακολούθησε τα χαρτιά και ο παπα-Κώστας προχώρησε πιο δεξιά με τους υπόλοιπους.

«Καθώς περπατήσαμε όχι πολλά μέτρα από το δρόμο, άρχισε να γίνεται αντιληπτή μυρωδιά από καύσιμο και καταλάβαμε ότι πλησιάζουμε. Μετά είδαμε το έδαφος να καίγεται, μια ευθεία γραμμή, λες και έβαλε κάποιος

φωτιά επίτηδες» εξιστορεί ο κ. Γκουζιώτης, «μετά είδαμε βαλίτσες ανοιγμένες, μια από εδώ και μια από εκεί και μόλις φτάσαμε επάνω από τη μικρή χαράδρα, είδαμε το αεροπλάνο σπασμένο στη μέση να καίγεται, το ίδιο και οι άνθρωποι». Οι φωνές των κατοίκων του χωριού για να εντοπίσουν τυχόν επιζώντες δυστυχώς αντιλαλούσαν μάταια στις πλαγιές του βουνού. Όλοι ήταν νεκροί, 46 επιβάτες και το τετραμελές πλήρωμα. Όπως θυμάται ο κ. Γκουζιώτης, προσπάθησαν να τραβήξουν μερικούς επιβάτες από τη φωτιά, αλλά δεν κατάφεραν και πολλά. Όλοι ήταν συγκεντρωμένοι σε ένα σημείο, ο ένας επάνω στον άλλον, μια στοίβα ανθρώπων, έτσι όπως πετάχτηκαν από το YS-11A, μετά το σύρσιμο του στη χαράδρα.

Από τα δεξιά προσέγγισε και ο παπα-Κώστας με τους υπόλοιπους. «Ήταν τόσο πυκνή η ομίχλη που δε βλέπαμε ο ένας τον άλλο σε απόσταση δυο μέτρων και για να μη χαθούμε σφυρίζαμε» θυμάται. Μόλις πέρασε το σημείο του σπασμένου φτερού του αεροσκάφους, το θέαμα που αντίκρισε ήταν φρικτό «δεν θα το ξεχάσω ποτέ μου αυτό που είδα. Όλοι στοιβαγμένοι ο ένας επάνω στον άλλο, λες και το είχαν καταλάβει και είχαν αγκαλιαστεί. Μια κοπέλα ήταν μπρούμυτα πεσμένη και καιγόταν μέχρι την μέση και ένας φαντάρος, δεν φαινόταν χτυπημένος, αλλά ήταν ακίνητος πεσμένος στο έδαφος» εξιστορεί με μεγάλη ταραχή τόσα χρόνια μετά ο παπα-Κώστας. Στη συνέχεια μαζί με ένα ακόμη κάτοικο του χωριού περπάτησαν για το τηλεπικοινωνιακό κέντρο του ΟΤΕ, το οποίο βρίσκεται ένα χιλιόμετρο από το σημείο της πτώσης, στην κορυφή του βουνού. Λόγω των συνθηκών που επικρατούσαν δεν υπήρχε κάποιος έξω και αναγκάστηκαν να πηδήξουν την περιφραγή, προκειμένου να ενημερώσουν τους τηλεπικοινωνιακούς ότι βρήκαν το αεροπλάνο. «Τότε οι τηλεφωνικές γραμμές ήταν ανοιχτές και μόλις τους είπαμε ότι το βρήκαμε, ακούστηκαν πολλές διαφορετικές φωνές που φώναζαν... που είναι, πες μας ποιο είναι το σημείο, είναι ζωντανοί; Δυστυχώς, όμως, η απάντηση για επιζώντες ήταν αρνητική. Μετά η ομίχλη διαλύθηκε, λες και περίμενε να γίνει πρώτα το κακό» περιγράφει με συγκίνηση τις στιγμές αυτές ο παπα-Κώστας.

Σε λίγο στο σημείο της πτώσης άρχισαν να καταφθάνουν άνδρες της ασφάλειας, αστυνομία, στρατός και άλλος κόσμος. Η περιοχή αποκλείστηκε και την επόμενη μέρα ξεκίνησε το μακάβριο έργο της αναγνώρισης των πτωμάτων, το οποίο σύμφωνα με δημοσιεύματα των εφημερίδων της εποχής εκείνης, ήταν πολύ δύσκολο λόγω της απανθράκωσης των θυμάτων.

Στο ξέφωτο που κατέπεσε το «Νήσος Μήλος» της Ολυμπιακής, 4 χιλιόμετρα από το Μεταξά, βρίσκεται μέχρι σήμερα μια σπασμένη πτέρυγά του με τη μπλε λωρίδα από τα χρώματα της εταιρείας, ξεφτισμένη σε κάποια σημεία, να υπενθυμίζει το γεγονός. Λίγο παραπέρα βρίσκεται ένας μαρμάρινος σταυρός με μια επιγραφή χαραγμένη στη μνήμη του υποσημηναγού Γιάννη Ζήκου, επιβάτη της μοιραίας πτήσης, που στήθηκε από τους γονείς του. Σε όλη τη γύρω περιοχή διάσπαρτα μικρά-μικρά κομμάτια του αεροσκάφους στέκονται σε πείσμα του χρόνου που πέρασε αδιάψευστοι μάρτυρες του γεγονότος.

Στο σημείο που βρέθηκαν οι επιβάτες και το πλήρωμα στέκεται σήμερα μια μικρή εκκλησία, την οποία έχτισαν στη μνήμη των νεκρών, οι συγγενείς τους, η Ολυμπιακή και η Μητρόπολη. Η εκκλησία δεν ολοκληρώθηκε ποτέ και σήμερα τα σημάδια της εγκατάλειψής της είναι εμφανή. «Έκανα μεγάλη προσπάθεια να φτιάξω αυτή την εκκλησία όπως πρέπει» λέει ο παπα-Κώστας και προσθέτει πως «ένας μηχανικός που έβαλα να μου υπολογίσει το ποσό που χρειάζεται για να φτιαχτεί, μου είπε πως είναι 25.000». Έκανα προσπάθειες και έστειλα επιστολές στην Ολυμπιακή για να χρηματοδοτήσει τις επισκευές, αλλά απάντηση δεν πήρα μέχρι σήμερα».

Κάπου-κάπου, 33 χρόνια μετά από εκείνη την συννεφιασμένη μέρα του Νοέμβρη, ο παπα-Κώστας πηγαίνει στο σημείο και κάνει ένα τρισάγιο στη μνήμη αυτών που χάθηκαν κοντά στο χωριό του.

Ευχαριστούμε πολύ για την πολύτιμη βοήθεια τους:

- Κώστα Γαβριλάκη
(μηχανικό αεροσκαφών και κινητήρων - τεχνικό σύμβουλο της Επιτροπής Διερεύνησης Αεροπορικών Ατυχημάτων)
- Βασίλη Σαριδάκη
- Γιάννη Γκουζιώτη
- Φίλιππο Εμμανουηλίδη
- Aviation Safety Net
- Werner Fischdick
- Harro Ranter

